

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема

„Стилови, интерпретационни и технически особености в концертите за
цигулка и оркестър от Петър Христосков”
на Калина Тошкова Митева

докторант в НМА Проф. Панчо Владигеров“, ИФ

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

от проф. д-р Иванка Влаева

Югозападен университет „Неофит Рилски“

Дисертационният труд „Стилови, интерпретационни и технически особености в концертите за цигулка и оркестър от Петър Христосков” на Калина Митева изследва тематика, която е важна и с големи възможности за практическо приложение в интерпретаторската работата на музикантите. Предмет на изследване са спецификите на композициите в жанра на цигулковия концерт от творчеството на композитора. Това е предизвикателство, което води до прочит на темата в няколко ракурса от гледна точка на музиканта изпълнител. Новост за изследването е, че за първи път тази тема е разгледана от позицията на цигуларя интерпретатор.

Дисертацията се състои от увод, три глави, заключение, използвани източници, 5 приложения. Допълнена е със справка за приносите и художествено-творческата дейност на дисертанта. Трудът е с общо 119 страници. Изследваният материал е изложен последователно. Направеният списък с използвани източници включва 40 литературни заглавия (на български, руски и английски език), 17 аудиозаписа, 5 интервюта и документални записи. В основния текст са включени 53 нотни примера, които онагледяват и подкрепят направените анализи и изводи. Публикациите по дисертацията са достатъчни и представят някои от важните изводи в изследването.

В увода точно са представени целта, задачите и използваните методи. Става ясно, че това е изследване на музикант практик с опит в изпълнението на избраните за изследване музикални творби и неговите интереси са насочени към ясно заявена изпълнителска проблематика. Първата глава, „Цигуларите-виртуози и композитори. Обобщен исторически преглед от XVII в. до началото на XX в.“ очертава образите и приносите на някои от цигуларите виртуози с важна роля в развитието на цигулковото изкуство. В нея се маркират съществени етапи в трансформациите на инструментите и на изпълнителската техника, както и взаимосвързаността между композиторската и изпълнителската практика. Представят се водещите музиканти цигулари в различни музикални школи.

Във фокуса на изследването във втора глава е „Творческият път на Петър Христосков като изпълнител, педагог и композитор“. Наблюденията и анализите се осъществяват на няколко нива, като се разглежда взаимосвързката на музиканта изпълнител, неговата педагогическа дейност и творчеството му. Тези три линии в живота на Петър Христосков са представени като взаимнообусловени и неделими. Показва се пътят на изпълнителя с неговите впечатляващи успехи. Анализират се характеристиките на стила му, свързани с виртуозността и силното влечение към българския фолклор (особено към интонации от шопския музикалнофолклорен диалект, вплетен в съвременен музикален език). Специално място се отделя на педагогическата школа на Христосков с нейните специфики и комплексност, които я правят разпознаваема. Затова дисертантът прави заключение, че „може би най-верният източник, съдържащ в себе всички аспекти на личността на Христосков, са неговите композиции“ (с. 91).

Последната трета глава с название „Концертите за цигулка и оркестър от Петър Христосков. Анализ и технически особености“ е централна в дисертацията. Тя е доминираща и като обем спрямо другите две. Приносен

характер имат направените детайлни анализи на трите концерта за цигулка и оркестър. Представени са някои стилови особености в тези творби, свързани с музикалната форма, равностойната роля на оркестъра и на солиста, музикалноизразните средства. Върху тази база са изведени технически и интерпретационни специфики.

В заключението на дисертационния текст се обобщават важни изводи. Те са изведени в процеса на изследователската и на изпълнителската работа. Дисертацията е важна и ще бъде полезна в контекста на все по-нарастващия научен интерес към въпросите за намиране на оригиналния композиторски текст на дадено произведение и на съответстващия ѝ изпълнителски прочит. Затова ще посоча приносния характер на приложенията. Сред тях е нареченият от докторанта „опит за описание на липсващи фрагменти от първоначалната версия“ на първа част от Концерт за цигулка и оркестър № 1, оп. 6 от Петър Христосков. Заключениета от сравненията между печатна версия на концерта и по-ранен звукозапис (със солист композитора, Пловдивска филхармония и диригент Добрин Петков) са възможни и благодарение на намерените звукозаписи на трите изследвани концерта. В резултат на тази дейност е направен „Списък на съществуващи записи на цигулковите концерти на Петър Христосков“. Приложен е и Пълен списък на произведения на Петър Христосков по опуси (за съжаление няма посочени годините на създаването им), както и други ценни документи, свързани с неговия живот.

Имам някои препоръки към дисертанта. Към източниците за творчеството на Петър Христосков може да се допълни още Енциклопедия български композитори на Елисавета Вълчинова-Чендова (София: СБК, 2003), върху която е изградена базата данни в сайта на СБК. Бих препоръчала прецизиране на някои от имената на музиканти и на използваната музикална терминология (например „старите и новите нотни стълбици“ – с. 10), когато се използват по-стари източници или недостатъчно професионални преводи

на български език. Също така от историческо-стилистична гледна точка биографичната справка за Николо Паганини следва да бъде включена към виртуозите композитори от XIX век.

Ше обобщя – дисертационният труд е актуален, цялостен и е в съответствие с изследваната проблематика. Успешно се решават поставените цел и задачи. Дисертационният текст представя проблематика, която може да бъде база за следващи изследвания и за практическо приложение в изпълнителската практика. Приемам научните приноси, изведени от докторанта. Предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Калина Тошкова Митева образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

София, 10 май 2021 г.

проф. д-р Иванка Влаева